

MEHKUŽCI

Med vsemi nečlenarji so mehkužci dosegli višek razvoja. Njihovo ogromno število vrst (128 000) so presegle samo žuželke. Dosegli so izredno visoko organizacijo, najvišje med njimi pa so se povzpeli glavonožci, sipe, hobotnice, lignji. Viden odsev take popolne organizacije so tudi 18-metrške dolžine, ki jih dosegajo orjaški lignji s svojimi lovkami.

Starinski mehkužci so se od svojih vrtinčastih prednikov že zgodaj ločili ter se razvili kot samostojna močna veja, ki se je postopoma razcepila na več stranskih vej. Razvile so se svoje oblike, kakršne so npr. školjke ali bliskoviti polži z nenavadno okrašenimi, baročno zavitimi hišicami.

Danes živi 7 takih različnih skupin mehkužcev. V splošnem so ostali zvesti vodnemu okolju. Le polžem se je deloma posrečilo prodreti tudi na kopno, kjer jih sluz in hišica varujeta pred izsušitvijo, namesto škrg pa so se jim razvila "pljuča".

Najštevilčnejše so tri skupine: -POLŽI

- GLAVONOŽCI

-ŠKOLJKE

Mnogi mehkužci so za človeka pomembni kot vir hrane. Nekatere podzemeljske vrste polžev so znane le iz Slovenije - so endemiti slovenskega ozemlja. Veda in znanost o mehkužcih se imenuje malakologija.

Telo mehkužcev se deli na tri dele: - glavo

- nogo

- drobovjak

Posebna kožna guba, imenovana plašč , izloča lupino ali hišico . Prostor med plaščem in preostalim telesom imenujemo plaščna votlina . V njej so škrge, zadnjična odprtina ter izvodila izočal in spolnih organov.

Mehkužci z dobro izoblikovabno glavo imajo običajno tudi dobro razvite oči in tiralnice ali pa lovke. Pri mnogih je v ustih jeziku podoben organ, strgača (radula). Na njenem površju so številni drobni, trdni zobci, s katerimi rastlinojedci strgajo rastlinske delce, plenilci pa vrtajo v telo svojih žrtev.

Noga je mišičast organ za lokomocijo. Polži z njo lazijo, školjke se vkopavajo v podlago, pri glavonožcih pa je spremenjena v lovke in lijak .

Prvotno dihalo mehkužcev je par škrg v plaščni votlini. Drugotno pa lahko vlogo dihal prevzame stena plaščne votline, tako da pri kopenskih polžih govorimo kar o plučih . Polži plučarji so po njih dobili ime.

Živčevje je dobro razvito. Sestoji iz živčnih vozlov (ganglijev), ki so med sabo povezani z živčnimi vrvicami. Pri glavonožcih so možganski gangliji

(možgani) in čutila posebno dobro razviti, zato imamo glavonožce za najplodnejše mehkužce.

Mehkužci so najštevilčnejši v morskih in sladkovodnih ekosistemih, na kopnem živijo le nekatere skupine polžev.

Sistematika

Mehkužci so vrstno zelo bogata skupina nevretenčarjev. Živijo v morjih, celinskih vodah in na kopnem. Najdemo jih tudi v jamskem okolju. Delimo jih na več skupin: oklopniki, školjke, polži, zobati polži in glavonožci. Vse te živali imajo določene skupne lastnosti. Telo mehkužcev je zgrajeno iz treh delov: glave, noge in drobovnjaka. Pri nekaterih skupinah je prišlo do redukcije ali preoblikovanja posameznih telesnih delov. Tako imajo glavonožci nogo preoblikovano v lovke in lijak. Školjke nimajo jasno izražene glave in so brez strgače. Pri nekaterih vrstah polžev in glavonožcev je lupina reducirana ali pa je sploh nimajo.

MEHKUŽCI:

-mehkužci so obsežno deblo nevretenčarjev

-poznamo 130.000 živečih vrst

-telo mehkužcev delimo na glavo, nogo in drobovnjak

-kožna guba, imenovana plašč, izloča lupino (pri školjkah) ali hišico (pri polžih)

-prostor med plaščem in preostalim telesom imenujemo plaščna votlina, v kateri so

škrge, zadnjična odprtina in spolni organi-namesto jezika imajo strgačo, to je organ s številnimi zobmi (okoli 40.000)

-primarno dihala so škrge, sekundarno dihala pa pljuča

-so vir prehrane za človeka

-delitev:

-polži

-školjke

-glavonožci

POLŽI:

-zasukan drobovnjak

-na glavi imajo tipalke (tentakle)

-imajo razvito živčevje

ŠKOLJKE:

-dvodelna lupina

-nimajo strgače

-imajo sekirasto nogo, ki jo uporabljajo za zakopavanje

-školjke so filtratorji - prehranjujejo se s precejanjem hranilnik delcev iz

vode

GLAVONOŽCI:

- najvišje razviti mehkužci
- imajo dobro razvite lovke
- so plenilci
- pri begu si pomagajo s črnolom
- delitev:
- sipe
- lignji
- hobotnice